

ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ПРАВО ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ

УДК 316.42:352

JEL Classification H79, R58, Z18

DOI 10.33111/EE.2025.54.StadniichukR

Roman Stadniichuk

*Doctoral student Higher educational
institution academician Yuriy Bugay
international scientific and technical*

Стаднійчук Роман Васильович

*докторант
ЗВО «Міжнародний науково-
технічний університет імені
академіка Юрія Бугая»*

ORCID ID: 0009-0004-7614-231X

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ У СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

Анотація. У статті представлено всебічний аналіз природи, динаміки та чинників виникнення соціальних конфліктів у сільських територіальних громадах України на прикладі Дмитрівської сільської територіальної громади Кропивницького району. За останнє десятиліття конфліктна ситуація в подібних громадах зазнала суттєвих трансформацій, зумовлених поєднанням адміністративної реформи децентралізації, демографічного скорочення, обмеженого доступу до публічних послуг, а також гуманітарних наслідків повномасштабної війни в Україні. Дослідження засвідчує перехід від традиційних ресурсно-інфраструктурних конфліктів до більш складних форм соціального напруження, які охоплюють інституційну довіру, міжособистісні взаємини та символічну участь у прийнятті рішень. Водночас підкреслюється, що сільські громади України, попри вразливість до соціальної дестабілізації, зберігають потенціал до внутрішньої трансформації за умови підвищення рівня участі, прозорості та соціальної відповідальності місцевої влади.

Ключові слова: соціальні конфлікти, сільська громада, територіальне управління, децентралізація, ВПО, соціальна згуртованість, Україна.

ANALYSIS OF SOCIAL CONFLICTS IN RURAL TERRITORIAL COMMUNITIES OF UKRAINE

Annotation. This article presents a comprehensive and interdisciplinary analysis of the nature, dynamics, and underlying causes of social conflicts in rural territorial communities of Ukraine, with a focus on the Dmytrivska rural territorial community in the Kropyvnytskyi district as a representative and revealing case study. Over the past decade, the patterns of social tension in rural areas have undergone notable transformations due to the combined impact of

several structural and situational factors. These include the effects of administrative-territorial reform, chronic demographic decline, persistent socioeconomic disparities, limited access to quality public services, and, most recently, the far-reaching humanitarian and psychological consequences of Russia's full-scale military invasion of Ukraine in 2022.

The study identifies a shift in the structure of conflicts—from traditional disputes over physical resources and infrastructure development to more complex and multi-dimensional tensions, involving issues of institutional trust, interpersonal alienation, and symbolic recognition of various community groups. Special attention is paid to how limited public trust in local authorities, weak civic engagement, and insufficient institutional capacity for conflict prevention and resolution have facilitated the intensification of conflicts. The arrival of internally displaced persons (IDPs) since 2022 has introduced additional social pressures, including competition over housing, employment, and community resources, which has further exacerbated latent divisions and sparked overt confrontations.

Using a combination of content analysis of local policies, interviews with key community stakeholders, and secondary statistical data, the research uncovers the central role of digital inequality, fragmented communication channels, and the absence of local mediation infrastructure. In conclusion, the article highlights the urgent need for systemic improvements in local governance, particularly the establishment of inclusive dialogue platforms, institutionalized conflict monitoring systems, and participatory governance mechanisms. These steps are crucial for enhancing social cohesion and leveraging the latent transformative capacity of rural communities in Ukraine.

Key words: social conflict, rural community, territorial governance, decentralization reform, IDPs, social cohesion, Ukraine.

Вступ. У контексті трансформацій українського суспільства, спричинених процесами децентралізації, збройної агресії РФ проти України та поглиблення соціально-економічних нерівностей, питання ідентифікації, аналізу та врегулювання соціальних конфліктів на локальному рівні набуває особливої актуальності. Територіальні громади, як базові одиниці адміністративно-територіального устрою, стають безпосереднім середовищем, у якому проявляються і розгортаються конфлікти, пов'язані з доступом до ресурсів, соціальною нерівністю, міжособистісною взаємодією, демографічними змінами тощо.

Дослідження соціальних конфліктів у сільських територіальних громадах дозволяє виявити приховані загрози суспільній стабільності, оцінити ефективність місцевої політики у сфері соціального захисту, безпеки та інклюзії, а також розробити дієві стратегії превенції та врегулювання конфліктів. Особливо важли-

вим є аналіз на прикладі конкретної громади, яка репрезентує типovu для України ситуацію.

Об'єктом дослідження цієї статті є соціальні конфлікти в сільських територіальних громадах, а предметом — особливості динаміки, чинників виникнення та механізмів врегулювання соціальних конфліктів у Дмитрівській сільській територіальній громаді Кропивницького району Кіровоградської області протягом останніх 10 років.

Актуальність теми зумовлена необхідністю посилення соціальної згуртованості в умовах гібридної війни, внутрішньої міграції, економічної нестабільності та зміни моделей управління на місцевому рівні.

Постановка завдання. Мета статті полягає в комплексному аналізі проявів соціальних конфліктів у зазначеній громаді, ідентифікації їхніх основних чинників, описі динаміки та формулюванні на основі цього практичних рекомендацій для органів місцевого самоврядування.

Результати. Дмитрівська сільська територіальна громада слугує типовим прикладом сільської громади Центральної України, яка утворилася в результаті процесу децентралізації у 2020 р. Дмитрівська сільська територіальна громада розташована у межах Кропивницького р-ну Кіровоградської обл., має адміністративний центр у селі Дмитрівка, охоплює 14 населених пунктів і характеризується переважно аграрним типом господарювання. Загальна площа громади перевищує 547 кв. км, а чисельність населення, за останніми оцінками, становить близько 6,5 тис. осіб (рис. 1).

Соціально-економічний портрет громади формується під впливом низки системних факторів, зокрема монопрофільності зайнятості, сезонності трудової активності, невисокого рівня диверсифікації місцевої економіки і демографічного старіння населення. У структурі зайнятих домінують працівники сільського господарства, бюджетної сфери, а також особи, що періодично виїжджають на заробітки до інших регіонів або за кордон. Внаслідок цього громада поступово втрачає активне трудове населення, що своєю чергою впливає на рівень соціальної інтеграції, ефективність місцевого самоврядування та участь мешканців у житті громади.

Особливе значення для дослідження має виявлення потенціалу конфліктогенності соціального середовища громади. Просторове розташування населених пунктів, диспропорції у доступі до базових послуг (освіта, медицина, соціальна підтримка), а також відчуття віддаленості від центру у мешканців малих сіл створюють підґрунтя для наростання соціального незадоволення. У поєднанні

[illegible]

Крім того, від початку повномасштабної війни в Україні у 2022 р. Дмитрівська громада, як і інші сільські територіальні громади, стикнулися з новими викликами. Внутрішньо переміщені особи, що прибули з зон активних бойових дій, інтегруються в локальний соціум, часто конкуруючи з місцевими жителями за обмежені ресурси — соціальну допомогу, місця у навчальних закладах чи гуманітарну підтримку. У результаті формується новий пласт напружень, що базується на зміні структури населення та зростанні потреб у соціальних послугах.

Дмитрівська громада формує складне соціальне середовище, в якому поєднуються наслідки адміністративних реформ, економічної нестабільності, демографічного старіння та безпекових викликів воєнного часу. Це середовище не є конфліктним за суттю, проте має низку внутрішніх характеристик, що сприяють прояву латентних і відкритих соціальних конфліктів, особливо в умовах обмеженості інституційного реагування.

Соціальні конфлікти, що виникали в Дмитрівській сільській територіальній громаді протягом останнього десятиліття, мають різноманітну природу. На ранніх етапах (2014–2019) домінували конфлікти, пов’язані із земельними питаннями та обмеженим доступом до послуг. З утворенням громади у 2020 р. активізувалися суперечності, пов’язані з адміністративними трансформаціями. У наступні роки спостерігалось зростання побутових конфліктів, зокрема домашнього насильства, а після 2022 р. — конфлікти, спричинені інтеграцією внутрішньо переміщених осіб і конкуренцією за обмежені ресурси.

Нижче подано узагальнену типологію конфліктів у громаді (табл. 1).

Таблиця 1

**Типи соціальних конфліктів у Дмитрівській громаді
за період 2014–2024 рр.**

Період	Основні типи конфліктів	Характеристика конфліктів	Оцінка кількості випадків (за роком)
2014–2016	Земельні конфлікти, конфлікти доступу до послуг	Суперечки щодо оренди паїв, обмежений доступ до медичних/освітніх послуг у малих селах	10–15 випадків щороку (непублічні)
2017–2019	Інфраструктурна нерівність, кадрові скорочення	Невдоволення через скорочення закладів, проблеми з підвозом до шкіл	до 20 звернень щороку
2020–2021	Інституційні трансформації (після децентралізації)	Скарги на централізацію управління, втрату статусу старост, конфлікти під час місцевих виборів	12–15 публічних скарг у 2020 р.
2021–2023	Побутове насильство, соціальні суперечності	Випадки домашнього насильства, конфлікти між соціально вразливими групами	30–40 звернень на рік
2022–2024	ВПО та війна: конкуренція за ресурси	Соціальна напруга через розподіл гуманітарної допомоги, житла, освітніх місць	до 50 інцидентів, зафіксованих неформально
2023–2024	Символічні конфлікти та публічна участь	Конфлікти навколо бюджету участі, участі в грантах, культурних ініціатив	10+ випадків публічного обговорення

Джерело: складено автором за [13].

Для наочного представлення динаміки було побудовано графік орієнтовної кількості соціальних конфліктів у громаді за 2015–2024 рр. (рис. 2).



Рис. 2. Орієнтовна кількість соціальних конфліктів у Дмитрівській громаді за 2015–2024 рр.

Джерело: складено автором за [13].

Як видно з графіка з рис. 2, інтенсивність конфліктів суттєво зросла після 2020 року, що свідчить про як інституційне переформатування громади, так і про вплив зовнішніх чинників, зокрема війни. Така динаміка підтверджує потребу у системному конфлікт-менеджменті на рівні громади.

Формування і загострення соціальних конфліктів у Дмитрівській громаді є результатом взаємодії структурних, інституційних і ситуативних чинників, які впливають як на об'єктивні умови життя населення, так і на його суб'єктивні очікування, відчуття справедливості та безпеки.

Одним із ключових структурних чинників виступає демографічна ситуація, що характеризується старінням населення, відтоком молоді до міст або за кордон, зростанням навантаження на соціальні інститути. Зменшення частки активного працездатного населення веде до зниження участі мешканців у громадському житті, зменшує потенціал ініціативності й громадянської мобілізації, натомість сприяє зростанню фрустрації, пасивності або латентного протесту. У таких умовах соціальні суперечності мають тенденцію накопичуватись і виявлятися в найбільш вразливих сферах — доступі до ресурсів, публічних послуг і міжособистісних відносинах.

Інституційний аспект також має вагоме значення. Децентралізація, яка принесла суттєві управлінські зміни, не завжди супроводжувалася належною інформаційною підтримкою, прозорістю процесів і ефективною комунікацією з громадою. У результаті, чимало жителів сприймали реформи як «віддалення влади», втрату звичних контактів із представниками місцевого самоврядування, послаблення зв'язку між населенням і управлінськими структурами. Таке сприйняття посилювало відчуття маргіналізації, особливо у віддалених селах громади.

Не менш важливими є ситуативні чинники, які спричинили різкі сплески соціальної напруги у конкретні періоди. Так, у 2020 р. виборчий процес став джерелом відкритих суперечностей між різними групами населення, що змагалися за представництво в новій структурі громади. У 2022–2023 рр. ключовим ситуативним викликом стало масове переміщення внутрішньо переміщених осіб до громади.

Інтеграція нових мешканців створила додаткове навантаження на соціальні служби та інфраструктуру, що у низці випадків провокувало побутові конфлікти, зокрема щодо житла, черговості отримання допомоги або місць у навчальних закладах. Варто зазначити, що ці конфлікти не завжди набували відкритого, публічного характеру, проте регулярно фіксувалися у вигляді усних скарг, дописів у соціальних мережах та неформального обговорення в громаді.

Ще одним фактором напруги стала інформаційна ізоляція окремих частин громади. В умовах обмеженого доступу до інтернету та цифрових послуг значна частина мешканців залишалась поза процесом електронної участі, що ще більше підривало довіру до органів влади. Виникала відчутна прірва між тими, хто має доступ до цифрових інструментів (особливо молоддю та освіченими мешканцями адміністративного центру), та тими, хто продовжував існувати в умовах інформаційної замкнутості.

Загострення соціальної напруги в Дмитрівській громаді не випадкове чи унікальне явище, а результатом комплексної взаємодії структурних обмежень, управлінських недопрацювань і зовнішніх потрясінь. Вивчення цих чинників є необхідною передумовою для формування ефективної політики соціального згуртування на місцевому рівні.

Реагування на соціальні конфлікти в Дмитрівській сільській територіальній громаді відбувається переважно через традиційні адміністративні канали, однак аналіз показує, що ефективність цих механізмів є обмеженою, а самі практики здебільшого носять реак-

тивний, а не проактивний характер. У контексті розбудови демократичного врядування в громаді ключовим викликом залишається перехід від ситуативного гасіння конфліктів до системного підходу їх запобігання та комплексного врегулювання.

Основним інструментом реагування виступають звернення громадян до органів місцевого самоврядування. Проте, як свідчать експертні оцінки та аналіз комунікацій у відкритих джерелах, ця форма часто не забезпечує належного ефекту — відповіді на звернення бувають формальними, а механізми реалізації вимог громадян залишаються нечіткими або відкладеними у часі. Унаслідок цього громадяни втрачають довіру до офіційних каналів впливу, що посилює латентний протест і призводить до зростання соціального напруження.

В окремих випадках громада практикує створення тимчасових робочих груп або координаційних рад, наприклад, із протидії домашньому насильству або соціальній ізоляції. Така форма міжінституційної взаємодії є позитивним прикладом локальної ініціативи, однак її функціонування переважно залежить від особистої мотивації окремих фахівців або лідерів думок. Відсутність постійно діючих структур з управління конфліктами (наприклад, громадських приймалень із правової допомоги чи центрів медіації) обмежує можливість сталого вирішення суперечок.

Певний потенціал мають інструменти громадської участі, зокрема, участь у громадських слуханнях, бюджеті участі та подання проєктних заявок на конкурси громадських ініціатив. Однак реальна участь громадян у цих процесах є вибірковою та недостатньо поширеною. Особливо гостро це виявляється в селах, віддалених від адміністративного центру, де мешканці не мають належного інформування або технічної спроможності долучатися до процесів електронної демократії. Отже, поріг включення до процесів прийняття рішень залишається високим, що обмежує їхню конфліктогасну функцію.

Спроби налагодити комунікацію через соціальні мережі громади мають певний успіх, особливо серед молодших груп населення, однак ці комунікаційні канали не завжди функціонують як зворотний зв'язок, а часто виконують функцію одностороннього інформування. До того ж критичні або конфліктні коментарі громадян рідко призводять до офіційних змін чи публічного обговорення. Брак фасилітації діалогу на рівні громади є серйозною вадою в сучасних умовах зростання соціальної поляризації.

У той же час слід відзначити, що громада має позитивні передумови для розвитку інституційних форм врегулювання конфлік-

тів. Це, зокрема, наявність соціальних працівників, освітніх та культурних закладів, які можуть бути базовими точками для розгортання практик медіації, фасилітації або просвітницької діяльності у сфері прав людини, антикризового управління та соціального згуртування.

Висновки. Результати проведеного дослідження соціальних конфліктів у Дмитрівській сільській територіальній громаді Кропивницького району засвідчують, що соціальна напруга на локальному рівні формується як складний багатофакторний процес, у якому переплітаються об'єктивні структурні трансформації, інституційна неспроможність та впливи ситуативного характеру, зокрема виклики, спричинені повномасштабною війною. Впродовж останнього десятиліття громада демонструє послідовну зміну конфліктного профілю: від локальних суперечок ресурсного характеру до широкого спектра соціальних напружень, що охоплюють інституційну сферу, побутові взаємодії, а також символічний простір публічної участі.

На ранніх етапах існування громади переважали конфлікти, пов'язані із земельними відносинами, нерівним доступом до послуг та інфраструктурними диспропорціями, що переважно залишалися у сфері непублічного обговорення. Водночас процеси децентралізації, попри декларовані цілі підвищення ефективності управління, часто сприймалися місцевими мешканцями як централізація ресурсів і влади в межах адміністративного центру, що зумовлювало поглиблення відчуття соціальної відчуженості у віддалених населених пунктах. Таке сприйняття інституційної нерівності, у поєднанні зі слабкою комунікативною спроможністю органів самоврядування, призводило до делегітимації управлінських рішень і формування латентних форм протестної поведінки.

Із початком повномасштабної війни структура соціальних конфліктів зазнала суттєвих змін. Головним каталізатором напруги стала поява нових соціальних груп — внутрішньо переміщених осіб, які, інтегруючись у локальні спільноти, вступали у суперечливу взаємодію з місцевими мешканцями в умовах дефіциту житла, гуманітарних ресурсів, місць у школах та інших соціальних інституціях. Конфлікти набували як відкритих, так і прихованих форм, що значно ускладнювало їх ідентифікацію та врегулювання через офіційні канали.

Аналіз показав, що практики реагування на соціальні конфлікти в громаді залишаються фрагментарними, неінституціоналізованими і вразливими до зовнішніх впливів. Формальне функціонування механізмів звернень громадян, відсутність стійкої

системи медіації, обмежене залучення мешканців до процедур прийняття рішень та низький рівень цифрової інклюзії перетворюються на бар'єри для ефективного управління конфліктами. У таких умовах зростає потреба в переході від реактивних дій до проактивного конфлікт-менеджменту, заснованого на постійному соціальному моніторингу, діалоговій взаємодії між владою і громадою, а також інституціоналізації інструментів громадської участі.

Незважаючи на складність конфліктної ситуації, Дмитрівська громада зберігає потенціал до побудови стійкої моделі врегулювання соціальних суперечностей. Його основою може стати розвиток багаторівневої взаємодії між органами місцевого самоврядування, соціальними службами, освітніми закладами, громадськими організаціями та локальними лідерами. Консолідація зусиль у сфері конфліктної профілактики, цифрової просвіти, розширення доступу до публічної інформації та фасилітації локального діалогу здатна суттєво знизити рівень соціального напруження та сприяти формуванню інтегрованої громади, орієнтованої на стійкий розвиток, згуртованість і соціальну справедливість.

Література

1. Ачкасова Л. М., Водолажська Т. О., Бекетов Ю. О. Управління конфліктами на підприємстві. Економіка транспортного комплексу. 2022. № 40. С. 22-31.
2. Біловодська О. А., Кириченко Т. В. Управління конфліктами в системі управління людським потенціалом підприємств. Економіка і суспільство. 2017. № 10. С. 177-182.
3. Казначєєва С. Н., Бистрова Н. В., Казначєєв Д. А. До питання про управління конфліктами в організації. Інноваційна економіка: перспективи розвитку і вдосконалення. 2019. № 6. С. 36-42.
4. Колесник Т., Собітнюк Т. Управління конфліктами в колективі як елемент іміджу підприємства. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 6(20). С. 76-84.
5. Криса О. Й. Управління конфліктами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств [Електронний ресурс]. URL: http://vlp.com.ua/files/52_0.pdf
6. Мантур-Чубага О. С., Сайко А. М. Особливості управління конфліктами в трудовому колективі. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 23. С. 230-233.
7. Мороз О. О. Теорія конфліктів у контексті побудови загальної моделі ефективності сучасного підприємства : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2020. 256 с.

8. Позднякова Л. О., Гриценко Н. В. Управління конфліктами : конспект лекцій. Харків : Український державний університет залізничного транспорту, 2018. 75 с.
9. Сазонова Т. О., Михайлова О. В. Формування стратегії управління конфліктами організації в умовах сучасного бізнес-середовища. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 539-542.
10. Шульженко І. В., Сарафанніков В. В., Собакар С. В. Роль керівника в управлінні конфліктами на підприємстві. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 670-673.
11. Сорока, О., & Близнюк, О. (2023). УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТНИМИ СИТУАЦІЯМИ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ. Економіка та суспільство, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-139>
12. Yankovoi, R., Stadniichuk, R., Zhosan, H., Garafonova, O., Biriukov, I. INNOVATIVE TRANSFORMATION OF A FINANCIAL INSTITUTION IN THE CONTEXT OF DIGITALISATION AND ITS IMPACT ON SOCIAL CONFLICT MANAGEMENT Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice This link is disabled., 2024, 2(55), pp. 75–88 DOI: 10.55643/fcaprt.2.55.2024.4386
13. Дмитрівська сільська територіальна громада. Офіційний вебсайт. URL: <https://dmytrivska-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 07.04.2025).

References

1. Achkasova, L. M., Vodolazhska, T. O., & Beketov, Y. O. (2022). Upravlinnia konfliktamy na pidpriemstvi [Conflict management in the enterprise]. *Ekonomika transportnoho kompleksu*, (40), 22–31. [in Ukrainian]
2. Bilovodska, O. A., & Kyrychenko, T. V. (2017). Upravlinnia konfliktamy v systemi upravlinnia liudskym potentsialom pidpriemstv [Conflict management in the system of human potential management of enterprises]. *Ekonomika i suspilstvo*, (10), 177–182. [in Ukrainian]
3. Kaznacheieva, S. N., Bystrova, N. V., & Kaznacheiev, D. A. (2019). Do pytannia pro upravlinnia konfliktamy v orhanizatsii [On the issue of conflict management in an organization]. *Innovatsiina ekonomika: perspektyvy rozvytku i vdoshkonalennia*, (6), 36–42. [in Ukrainian]
4. Kolesnyk, T., & Sobitniuk, T. (2023). Upravlinnia konfliktamy v kolektyvi yak element imidzhu pidpriemstva [Conflict management in a team as an element of the company's image]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, 6(20), 76–84. [in Ukrainian]
5. Krysa, O. Y. (n.d.). Upravlinnia konfliktamy yak faktor pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv [Conflict management as a factor in increasing the competitiveness of enterprises]. Retrieved from http://vlp.com.ua/files/52_0.pdf [in Ukrainian]
6. Mantur-Chubata, O. S., & Saiko, A. M. (2018). Osoblyvosti upravlinnia konfliktamy v trudovomu kolektyvi [Features of conflict management in a labor collective]. *Infrastruktura rynku*, (23), 230–233. [in Ukrainian]

7. Moroz, O. O. (2020). *Teoriia konfliktiv u konteksti pobudovy zahalnoi modeli efektyvnosti suchasnoho pidpriemstva* [Conflict theory in the context of building a general model of enterprise efficiency]. Vinnytsia: VNTU. [in Ukrainian]
8. Pozdniakova, L. O., & Hrytsenko, N. V. (2018). *Upravlinnia konfliktamy: konspekt leksii* [Conflict management: Lecture notes]. Kharkiv: Ukrainskyi derzhavnyi universytet zaliznychnoho transportu. [in Ukrainian]
9. Sazonova, T. O., & Mykhailova, O. V. (2017). Formuvannia stratehii upravlinnia konfliktamy orhanizatsii v umovakh suchasnoho biznes-seredovyscha [Formation of a strategy for managing organizational conflicts in the modern business environment]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, (20), 539–542. [in Ukrainian]
10. Shulzhenko, I. V., Sarafannikov, V. V., & Sobakar, S. V. (2017). Rol kerivnyka v upravlinni konfliktamy na pidpriemstvi [The role of the manager in conflict management in an enterprise]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, (20), 670–673. [in Ukrainian]
11. Soroka, O., & Blyzniuk, O. (2023). Upravlinnia konfliktnymy sytuatsiiamy v suchasnykh orhanizatsiiakh [Managing conflict situations in modern organizations]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-139> [in Ukrainian]
12. Yankovoi, R., Stadniichuk, R., Zhosan, H., Garafonova, O., Biriukov, I. Innovative Transformation of a Financial Institution in the Context of Digitalisation and Its Impact on Social Conflict Management. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice. 2024, 2(55), pp. 75–88 DOI: 10.55643/fcaptp.2.55.2024.4386
13. Dmytrivska Šil'ska Terytorialna Hromada. (n.d.). Ofitsiinyi vebсайт. Retrieved April 7, 2025, from <https://dmytrivska-gromada.gov.ua/>

Стаття надійшла до редакції 28.03.2025.